

پشم انداز مدافعان حقوق بشر افغانستان

Prospects of Human Rights Defenders of Afghanistan

سلسله گفتگوهای استراتژیک مدافعان حقوق بشر افغانستان چشم‌انداز حقوق بشر در افغانستان

برلین- آلمان، ۱۰ دسمبر ۲۰۲۳

تسلط نظامی طالبان بر افغانستان ضربه‌ای جدی به حقوق بشر و ارزش‌های دموکراتیک در این کشور وارد کرد. طالبان به عنوان مسئولان فعلی کشور، نه تنها به تعهدات حقوق بشری در افغانستان پایبند نبوده‌اند، بلکه ساز و کارهای ملی محافظت از حقوق بشر و نهادهای دموکراتیک کشور را نیز از بین برده‌اند. کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، نهادهای انتخاباتی، وزارت امور زنان و هر دو اتاق پارلمان از جمله نهادهای دموکراتیک اساسی در افغانستان بودند که توسط طالبان منحل شدند. از سویی سیستم‌های حقوقی حمایتی از جمله قانون اساسی ۲۰۰۴ با سیاست‌های سخت طالبان جایگزین شدند. سیاست‌های سیستماتیک تبعیض جنسیتی طالبان منجر به محرومیت زنان و دختران افغانستان از حقوق اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی شده است. این سیاست‌ها به ممنوعیت استخدام زنان و تحصیل دختران انجامیده و مفهوم آپارتاید جنسی را در افغانستان تقویت کرده است. افزون بر این، نوع سیاست و برخورد طالبان با گروه‌های گوناگون قومی و اقلیت‌های مذهبی به شدت منجر به محرومیت این گروه‌ها از حق حضور در میدان‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی شده است.

کشتار و بازداشت‌های هدفمند و خارج از چارچوب قانونی اعضای پیشین نیروهای امنیت ملی و همچنین اعدام و شلاق زدن مظنونان، نشان‌دهنده نقض گسترده‌ی حقوق بشر توسط طالبان است. در همین حال بسته‌شدن فضای مدنی و افزایش سرکوب رسانه‌ها در افغانستان، به طالبان امکان این را می‌دهد که به نقض حقوق بشر و جنایات‌شان ادامه دهند. تهدیدها و خشونت‌ها علیه کارمندان رسانه، روزنامه‌نگاران، فعالان حقوق بشر و خانواده‌های آنان باعث ایجاد فضایی شده است که وحشت و سانسور حاکم بر آن، مردم را از بیان نگرانی‌هایشان باز می‌دارد.

با توجه به ادامه‌ی نقض حقوق بشر در افغانستان، توجه پایدار به این مسئله امری ضروری است و بازخواست از طالبان برای پاسخگویی در رابطه با خشونت‌های سیستماتیک و نقض حقوق بشر یک مسئولیت مشترک است. مجمع مدافعان حقوق بشر (HRD+) که شبکه‌ای متشکل از مدافعان حقوق بشر افغانستان است، در ۱۹ قوس (۱۰ دسمبر) کنفرانسی را با عنوان «چشم‌انداز مدافعان حقوق بشر در افغانستان» در شهر برلین آلمان برگزار کرد. این کنفرانس با حضور ۷۰ فعال برجسته‌ی حقوق بشر افغانستان برگزار شد تا وضعیت حقوق بشر در این کشور را مورد بحث و بررسی قرار دهند. آقای ریچارد بنت، گزارشگر ویژه‌ی سازمان ملل نیز به صورت مجازی در این کنفرانس حضور داشت.

این کنفرانس که همزمان با هفتاد و پنجمین سالگرد تصویب اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر برگزار شد، نشان‌دهنده‌ی یک موضع متحد، افزایش آگاهی، تجارب مشترک و گفتگوهای مهم برای برانگیختن توجه و اقدامات بین‌المللی در واکنش به نقض مداوم حقوق بشر توسط طالبان در افغانستان است. هدف این کنفرانس ترویج هماهنگی و همکاری بین مدافعان حقوق بشر، ترویج اصول حقوق بشر به صورت گروهی و ساختن بنیاد برای تلاش‌های مشترک به شیوه‌ی سازنده است. شرکت‌کنندگان این کنفرانس از طریق یک فرایند دقیق گزینش و با در نظر داشت پس‌زمینه‌ی حقوق بشری و تنوع قومی و جنسیتی انتخاب شدند. پس از سخنرانی افتتاحیه، کنفرانس با یک پنل تخصصی همراه بود و سپس شرکت‌کنندگان به چهار گروه کاری تقسیم شدند و افکار و ایده‌های خود را درباره مسائل از پیش مشخص شده به اشتراک گذاشتند.

گروه کاری نخست: آینده‌ی سازمان‌های متمرکز بر حقوق بشر در افغانستان؛

گروه کاری دوم: مدافعان حقوق بشر و مکانیزم‌های بین‌المللی حقوق بشر مانند نهادهای معاهداتی، بررسی دوره‌ای جهانی و رویه‌های ویژه؛

گروه کاری سوم: حمایت بین‌المللی و نقش نظارت‌گران بین‌المللی و

گروه کاری چهارم: نقش مدافعان حقوق بشر در ترویج و حفاظت از حقوق بشر از طریق رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی

گروه‌های کاری و پنل دوم فهرستی از توصیه‌های عملی در ارتباط با چهار موضوع یاد شده ارائه کرده‌اند.

الف: به فعالان حقوق بشر افغانستان، سازمان‌های مدنی و گروه‌های دیاسپورا:

1. شوراهای هماهنگی را با تمرکز بر تقویت همکاری موثر میان جوامع مختلف مدنی و ذینفعان حقوق بشر در خصوص افغانستان، با تمرکز بر حمایت از طریق نهادهای مربوط در کشورهای میزبان در تبعید تشکیل دهید.
2. موارد کنونی نقض حقوق بشر در افغانستان را برای استفاده در موارد پاسخگویی از طریق مکانیزم‌های بین‌المللی پاسخگویی مستندسازی کنید.
3. با گزارشگر ویژه در جمع‌آوری داده‌ها و اسناد در رابطه با موارد مختلف نقض حقوق بشر در افغانستان کار و همکاری کنید.
4. از مکانیزم‌های موجود، از جمله گزارش‌گر ویژه در مورد وضعیت حقوق بشر در افغانستان، دارندگان وظایف تخصصی موضوعی، نهادهای معاهداتی، شورای حقوق بشر سازمان ملل و دادگاه جرایم بین‌المللی از طریق گزارش‌های سایه، شکایات و سایر اشکال ارتباطی حمایت کنید.
5. با سایر نهادهای مرتبط با سازمان ملل برای اجرایی کردن پیشنهادات گزارش‌گر ویژه افغانستان ارتباط برقرار کنید.
6. در تهیه گزارش ملی برای دوره‌ی چهارم بررسی دوره‌ای جهانی برای افغانستان و حمایت از مأموریت دائمی افغانستان در دفتر سازمان ملل در جنیوا برای تهیه و تنظیم پیش‌نویس همکاری کنید.
7. برای ایجاد یک مکانیزم قوی پاسخگویی برای افغانستان که دارای ظرفیت و منابع لازم برای نظارت، مستندسازی، پیگیری و ثبت موارد نقض و تخلفات رخ داده در افغانستان توسط کشورهای عضو و ناظر شورای حقوق بشر سازمان ملل باشد، دادخواهی کنید.
8. با برقراری تماس با مقامات مربوطه از عدم دسترسی طالبان، به ویژه بخش امنیتی آنان به حمایت‌های مالی ملی اطمینان حاصل کنید.
9. برای انتشار قضایا و گزارش‌های نقض حقوق بشر، از جمله از طریق برگزاری برنامه‌ها و کنفرانس‌های زنده و دیگر برنامه‌های موثر برای افزایش آگاهی و ایجاد فشار بر طالبان، همکاری بین رسانه‌های ملی و بین‌المللی را گسترش دهید.
10. در هنگام ارتباط مجازی با مدافعان حقوق بشر در افغانستان برای دریافت یا ارسال معلومات، به امنیت دیجیتال و فیزیکی آنان اولویت دهید.
11. از طریق داستان‌ها، گزارش‌ها، آمار، فیلم‌های مستند کوتاه و نمایشگاه‌های عکس برای برقراری ارتباط با روایت‌های محلی، راه‌های جدیدی برای انعکاس جنایات مداوم و نقض حقوق بشر در افغانستان ایجاد کنید.
12. با داشتن استراتژی متحد، برای خنثی‌کردن طرح طالبان و حامیان و لابی‌گران آنان که در رسانه‌های اجتماعی برای سفیدسازی طالبان و تغییر افکار عمومی تبلیغ می‌کنند، به شکل یک‌صدا فعالیت کنید.
13. آگاهی در میان نهادهای مدنی و مدافعان حقوق بشر، در رابطه با مکانیزم‌های موجود پاسخگویی، وظایف آنان، روش‌های کار و راه‌های تعامل فعال، به اشتراک‌گذاری اطلاعات و شکایت‌های مربوطه در مورد هرگونه تلاش بالقوه برای لابی‌گری برای طالبان در کشورهای غربی را افزایش دهید.
14. سلسله‌گفتگوها در میان مدافعان حقوق بشر که منجر به ایجاد یک روند برای تدوین یک نقشه راه برای افغانستان خواهد شد را دوام و گسترش دهید.

ب: به جوامع بین‌المللی:

1. از سفیدسازی طالبان به دلیل نقض گسترده حقوق بشر خودداری کنید و برای پاسخگویی فشار بر آنان را حفظ و افزایش دهید.
2. از گزارش‌گر ویژه برای افغانستان بخواهید تا یک ارزیابی شخصی از وظایف خود ارائه دهد و در آن مشخص کند که آیا با توجه به شدت موارد نقض و سوء استفاده و با داشتن رویکرد شناسایی شکاف‌ها و کاهش ضعف‌ها، آنچه انجام می‌دهد کافی است.
3. برای پیگیری پیشنهادات گزارش‌گر ویژه و دیگر مکانیزم‌های مرتبط با افغانستان یک مکانیزم همکاری در سیستم حقوق بشری سازمان ملل ایجاد کنید.
4. فشار بر طالبان را افزایش دهید تا به سیاست‌ها و دستورالعمل‌های تبعیض‌آمیز نژادی و جنسیتی‌شان پایان دهند و با تعهدات بین‌المللی حقوق بشر افغانستان مطابقت داشته باشند.
5. طالبان را در دادگاه جرایم بین‌المللی و دیوان بین‌المللی دادگستری برای تخلفات و سوء استفاده‌های گسترده‌ی حقوق بشری به محکمه بکشانید.
6. از نهادهای مدنی افغانستان در تبعید حمایت کنید تا آگاهی از امکان شکایت‌های فردی به روندهای خاص، نهادهای معاهداتی و دیگر مکانیزم‌های مربوط پاسخگویی برای تخلفات حقوق بشری افزایش یابد.

7. برای ایجاد داستان‌های زندگی و ساختن مستندهایی در رابطه با نقض حقوق بشر در افغانستان، به نهادهای مدنی افغانستان در تبعید کمک کنید و از کارکردها و تجارب دیگر نهادهای مدنی در تبعید که با شرایط حساس سیاسی مشابه سر و کار دارند، بیاموزید.

برای اطلاعات بیشتر:

پرسش‌های رسانه‌ای
عبدالله احمدی، سخنگوی مجمع مدافعان حقوق بشر
ایمیل: ahmadi@hrd-plus.net
media@hrd-plus.net

سکرتیریت
سید حسین انوش، رئیس اجرایی
ایمیل: anosh@hrd-plus.net